

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0690
Číslo materiálu:	VY_32_INOVACE_GFP_32_05_1.09.PDF
Název materiálu:	Život řeckých mýtů, literární typy - Oidipús
Název školy:	Gymnázium Františka Palackého Neratovice
Autor:	Mgr. Petr Palička
Tematický celek:	Antická literatura
Ročník:	Kvinta
Datum vytvoření:	2. 12. 2013

Anotace:

Pracovní materiál **Život řeckých mýtů** je souborem informací o vybraných postavách řeckého bájesloví, které se v kulturní historii lidstva staly symbolem pro určitou vlastnost či způsob jednání. Prezentace mají za úkol v souladu s ŠVP a osnovami ČJL podat studentům primární základní informace o mýtických hrdinech a zároveň vysvětlit na základě konkrétních uměleckých děl vliv řecké kultury na evropskou vzdělanost. Tento pracovní materiál je věnován Oidipovi.

ŽIVOT ŘECKÝCH MÝTŮ

Oidipús – největší antická tragedie

RODINA A BLÍZCÍ DELFY

- ✓ **Syn Láia a lokasty, krále a královny, kteří vládli v Thébách.**
- ✓ **Laia mrzelo, že nemá s lokasté děti, a tak se vydal pro radu do nejznámější řecké věštírny – do Delf.**
- ✓ **Místo rady se mu dostalo věštby, že syn, kterého zplodí s lókasté, ho zabije.**
- ✓ **Láios se rozhodl s manželkou nespát, ale časem na své předsevzetí zapomněl, a narodil se syn.**
- ✓ **Jakmile se manželům syn narodil, vytrhl ho Láios chůvám z rukou, probodl mu kotníky a přikázal jednomu z pastýřů, aby dítě pohodil na hoře Kithairónu.**

SYN ZAVRŽENÝ

Oidipa vychovali pastýři

POLYBOS A MEROPA

Nevracej se do rodného města, protože bys tam zabil svého otce a za ženu si vzal vlastní matku!

- ✓ Pastýř nesplnil úkol a svěřil chlapce na vychování jinému pastýři – Polybovi a jeho ženě Meropě.
- ✓ Polybos chlapce pojmenoval podle jeho zmrzačených nohou – Oidipús (opuchlé nohy).
- ✓ Oidipús vyrostl ve zdatného muže, ale protože slyšel několik narážek na svůj původ, vydal se najít pravdu do věštírny.
- ✓ V Delfách dostal varování, aby se nevracel do rodného města, a protože si myslel, že se narodil v Korintu, vydal se přesně na druhou stranu – do Théb – tímto rozhodnutím se Oidipův osud začal naplňovat.

Oidipús se vydává do Théb

Otcovražda

- ✓ **V jedné úzké rokli potkal Oidipús vůz, jehož vozataj ho vyzval, ať ustoupí z cesty. Královský syn byl hrdý, neposlechl, a muž cestující na voze, ho udeřil holí.**
- ✓ **Rozhněvaný Oidipús zabil vznešeného cestujícího na voze i jeho vozataje. Pouze sluhovi se podařilo uniknout a v Thébách vyprávěl, že Laia – on byl tím vznešeným cestujícím – zabil v horách neznámý pocestný.**
- ✓ **Oidipús brzy dorazil do Théb, kde mezitím nastalo pozdvižení, jelikož se zde na nejvyšší hradní věži usadila Sfinx – hrůzná okřídlená bytost s hlavou ženy a s tělem lva.**

SFINX

Co chodí ráno po čtyřech,
v poledne po dvou a večer
po třech?

- ✓ Každému, kdo procházel kolem hradeb, dala Sfinx hádanku. Kdo ji nevyluštil, toho spolkla.
- ✓ Kreón, bratr Iokasty, slíbil tomu, kdo Sfinx porazí, ruku vdově královny.
- ✓ Byl to až Oidipús, který dokázal Sfinx správně odpovědět a zachránit město před netvorem. Dostal tak ruku Iokasty a královskou hodnost. Tím se sudba naplnila. Po vraždě svého otce se stal manželem vlastní matky.
- ✓ Oidipús vládl moudře, lid jej miloval, královna mu porodila dva syny (Eteokla a Polyklenika) a dvě dcery (Antigonu a Isménu).
- ✓ Oidipovy činy však nemohly zůstat bez trestu, a tak po několika letech postihl Théby mor, kdy vymíraly celé rodiny a všechny ženy zůstaly neplodné.

DETEKTIVKA

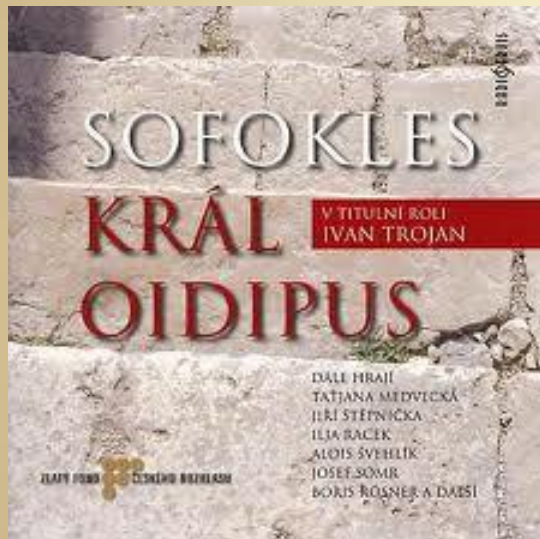
Oidipús a Antígona

<http://konstelace.nebesa.cz/gnothioidipus.htm>

- ✓ Oidipús si v této složité situaci vyžádal opět radu delfské věštírny. Apollón odpověděl, že mor přestane, když bude potrestán Laiův vrah.
- ✓ Postupně se vyjeví celá pravda.
- ✓ Iokasté se pod její tíhou oběsí a Oidipús, který ji najde, si sponou z manželčina roucha vypíchne oči.
- ✓ I když ho Kreón zdržuje v Thébách a mor pominul, rozhodne se Oidipús odejít do vyhnanství a hledat háj bohyní pomsty Erýnii, kde má podle věštby dojít klidu. Po celou cestu ho doprovází dcera Antígona, která o něho pečuje.
- ✓ Posvátný háj našel Oidipús poblíž Athén, dostává od Thésea čisté roucho a vstupuje do podsvětí.

Odraz v umění

<http://www.musicrecords.cz/catalogue/hudba/kral+oidipus/>

Výtvarné umění:

Gustave Moureau: Oidipús a sfinga

Literatura:

Ovidius: Oidipús vladař, Oidipús na Kolóně

Sofokles: Král Oidipús

Eduard Petiška: Staré řecké báje a pověsti

Hudba:

Igor Stravinskij: Oidipús král

Použité prameny:

Dommmuth-Gudrich, G.: Nejznámější mýty, Slovart 2004

Graves, R.: Řecké mýty II., Odeon 1982

Petiška, E.: Staré řecké báje a pověsti, Ottovo nakladatelství 2006